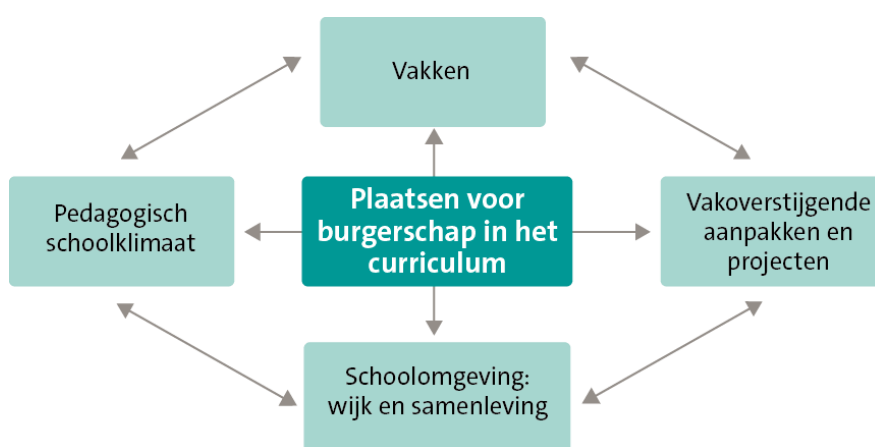

Model onderwijsaanbod

De manier waarop en de mate waarin wordt ingegaan op burgerschap is aan de school. Omdat burgerschap een algemene opdracht is, verdient het de aanbeveling om breder te kijken dan naar vakken alleen. Scholen kunnen verschillende mogelijkheden kiezen om leerlingen te vormen. In het werk van SLO op het gebied van burgerschap onderscheiden we er vier.

- de vakken of leergebieden;
- vakoverstijgende aanpakken en projecten;
- schoolomgeving: wijk en samenleving;
- het pedagogisch schoolklimaat.

Vakken of leergebieden

Aspecten van burgerschap kunnen aan bod komen in een vak of leergebied dat inhoudelijk aansluit bij deze thematiek. Ook kan ervoor gekozen worden burgerschap aan te bieden door een leraar die hiermee affiniteit heeft en over geschikte competenties beschikt. In het vo lenen vooral de mens- en maatschappijvakken, maar ook Nederlands, zich hiervoor. In het po valt bijvoorbeeld te denken aan aardrijkskunde, geschiedenis en momenten waarop de focus ligt op de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Maar ook andere vakken zoals godsdienst, lichamelijke opvoeding, levensbeschouwelijke vorming of mentorlessen bieden eveneens mogelijkheden voor het ontwikkelen van sociale competenties, het omgaan met diversiteit, het adresseren van basiswaarden of het omgaan met conflicten.

Vakoverstijgende aanpakken en projecten

Leraren kunnen ook kiezen voor een vorm van afstemming of samenwerking, bijvoorbeeld in een vakoverstijgend of schoolbreed project over diversiteit, een themadag over artikel 1 van de grondwet het uitvoeren van een themawEEK in verschillende lessen over democratie en verkiezingen of het voorbereiden van scholierenverkiezingen. Door afstemming van en samenwerking tussen vakken kunnen kennis en activiteiten vanuit verschillende invalshoeken in samenhang worden aangeboden.

In het po kunnen schoolbreed onderwerpen worden uitgewerkt waaraan in alle groepen aandacht is. De aankleding van de school kan hierop worden aangepast en er kunnen gerichte contacten met instanties buiten de school worden gelegd.

Schoolomgeving: wijk en samenleving

De omgeving buiten school kan benut worden om leerdoelen te bereiken. De omgeving kan naar binnen worden gehaald, bijvoorbeeld met gastlessen door professionals of ouders. Zo kunnen professionals uitleggen wat democratie inhoudt. Ouders kunnen laten zien hoe ze zich inzetten voor de samenleving. Leerlingen kunnen ook buiten de school leerervaringen opdoen door een bezoek te brengen aan een instantie, evenement of voorstelling over een onderwerp zoals diversiteit, discriminatie en tolerantie. Ook kan onderzoek worden gedaan in de omgeving van de school over de aanwezigheid van maatschappelijke instanties of het vragen aan bewoners naar opvattingen over de samenleving.

Het pedagogisch schoolklimaat

Het aan de orde stellen van burgerschapsonderwerpen zoals omgangsvormen, basiswaarden, diversiteit, identiteit en democratie heeft een relatie met een veilig schoolklimaat, dat de basis vormt voor het aan de orde stellen van onderwerpen waarover de meningen verdeeld kunnen zijn. De school als gemeenschap is een oefenplaats voor leerlingen. Daarbij valt te denken aan discussie (en debat) over discriminatie en uitsluiting, het met de school vieren van de Dag van de rechten van het kind, thematische werkgroepen over veiligheid op school, of het organiseren van een 'paarse vrijdag' waarbij leerlingen en docenten laten zien dat ze homofobie op hun school niet tolereren. Ook door de omgangsvormen, het omgaan met regels en afspraken, en schoolbrede activiteiten hebben scholen een voorbeeldfunctie voor leerlingen. Het pedagogisch klimaat is een onderwerp waarbij ouderbetrokkenheid gewenst is, zodat opvoedingsdoelen besproken en op elkaar afgestemd kunnen worden.

